

Az Educatio Kht. kompetenciafejlesztő oktatási program kerettanterve

– *Szövegértés-szövegalkotás kompetencia* –

Középiskola, 9-12. évfolyam

Tanórán kívüli fejlesztés

Írta: Forgács Anna, Kerner Anna

Irodalmi önképző

IRODALMI ÖNKÉPZŐ

9-12. évfolyam

A 2007-es NAT-ban megjelölt **az általános műveltséget elmélyítő szakaszban arra** alkalmas program, hogy a tanulók érdeklődésének, adottságának megfelelően fejlessze a kompetenciát, és közvetítsen műveltséget, valamint segítse az érettségire való felkészülést.

Az adott kompetenciaterületi fejlesztési cél

A programcsomag célja, hogy tanórán kívüli keretek között, egyénre szabott tanulási módszerekkel fejlessze az egyes tanulók **szövegértési és szövegalkotási képességét**.

Az irodalmi önképző lehetőséget biztosít a tanulóknak arra, hogy érdeklődésüknek és igényeiknek megfelelően, szervezett formában, meghatározott célokkal, fejlesztési terv szerint haladva a legváltozatosabb szövegekkel, szövegtípusokkal végezzenek műveleteket (pl. információ kezelése és feldolgozása, szövegstruktúra felismerése, szóértelmezés, szóbeli szövegalkotás, a valós és a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek értelmezése).

Mivel a programcsomag a tanórán kívüli lehetőségeket veszi számba, alkalmat ad mind a felzárkóztatásra, mind pedig a tehetséggondozásra és mód nyílik a differenciált fejlesztésre.

A programcsomag hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók sikeres tanulási stratégiákat tudjanak kialakítani, és képesek legyenek az élethosszig tartó tanulásra.

A kompetenciaterület helye, szerepe az iskolában, szemléleti kérdések

Nemzetközi és országos mérések sora jelzi, hogy a tanulási kudarcok háttérében a szövegértő képesség fejletlensége, a szövegértelmező képesség hiányossága áll. Ezen kompetencia hiányossága nemcsak a szövegbázisú feladatok megoldásaikor jelentkező alacsony teljesítményben, hanem a lemorzsolódásban, újabb magatartászavarokban is jelentkezik.

Az irodalmi önképző programja alkalmat ad arra, hogy érvényesítsük azokat a tantervi alapelveket, amelyekben kitüntetett szerepe van a tanulás szempontjából kulcsfontosságú alapképesség: a szövegértő és szövegalkotó képesség fejlesztésének.

Az irodalmi önképző azért is adhat tág teret ezen kompetencia fejlesztésének, mert kötetlenebb jellegénél fogva kifejezetten épít a tanulók érdeklődésére, olvasási szokásaira, és figyelembe tudja venni, hogy az adott tanuló a szövegértésen és szövegalkotáson belül milyen kompetenciákkal rendelkezik, mennyire képes a szöveg sajátos szervezettségéből adódó többletjelentések tudatos megkülönböztetésére.

Az irodalom nyelvben való művészet, a kultúra egyik hordozója és megújítója, pedagógiai szempontból a szövegértési és szövegalkotási képességek fejlesztésének egyik legátfogóbb és leghatékonyabb eszköze. A fejlesztésben erős motiváló hatással bírhat az irodalmi szövegek változatos szempontú, a 21. század tanulóinak sajátos kulturális szokásait figyelembe vevő feldolgozása.

A részletes érettségi vizsgakövetelményekkel összhangban az irodalmi önképző programja kitűnően fejleszti azokat a kompetenciákat, amelyekben **a személyesség, a személyes érintettség erőteljesen** van jelen. A szövegekkel végzett műveletek során az alábbi szempontok kerülnek előtérbe:

- információk célirányos és kritikus kiválasztása, újrendezése a téma és az olvasási cél összefüggésében,
- a gondolatokról, ismeretekről, véleményekről a személyes állásfoglalás kialakítása
- az olvasmányokra a személyes érintettséget is kifejező reagálás különböző írásbeli és szóbeli közlésmódban a műfaji normák és a címzettek figyelembevételével.
- az élőszóbeli és írott irodalmi, köznapi és gyakorlati műfajok tartalmi lényegének felfogása és megítélése; a szövegekben megformált értékek befogadása,
- az irodalmi kifejezési formák és változataik, szerkezeti és stílusbeli sajátosságainak felfedezése különböző szövegtípusokban
- a szövegelemzési eljárások alkalmazása, irodalmi szövegek elemzése különböző nézőpontokból
- fogalmak, fogalomkörök alkalmazása adott művet leíró értelmezési tevékenységekben
- vizuális és verbális információk együttes kezelése, megértése (például illusztráció, tipográfia vizuális értelmezése)
- élethelyzetek, emberi társadalmi problémák elemzése
- személyes alkotások létrehozását, élmények, érzések kifejezése (önkifejezés; kreatív írásgyakorlatok, transzformáció, dramatizálás, verbális kód más kódba átírása)
- a képzelet, az önkifejezés, az egyéni stílus bátorítását, és ezáltal a tanulók önbizalmának erősítése
- az önműveléshez szükséges ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak ismerete és hatékony alkalmazása
- grammatikai, szövegtani, stilisztikai és általános nyelvészeti ismeretek birtokában az önfigyelő, az önértékelő képesség és a nyelvi igényesség fejlesztése
- az ítélőképesség, az esztétikai-morális érzékenység fejlesztése
- a társas, társadalmi együttműködéshez szükséges nyelvi képességeket és attitűdöket, a kulturált nyelvi magatartás kialakítása
- a praktikus nyelvi intelligencia fejlesztése.

A programalkotás sajátosságai

Az irodalmi önképző tanári-tanulói eszközeinek sajátossága, hogy modulokból épül fel.

A moduláris szisztéma előnyei: rugalmasság és hatékonyság jellemzi, ugyanis a tananyag kisebb, önmagukban koherens egységei a tananyag egészén belül, azzal összehangoltan saját, jól átlátható követelménnyel rendelkeznek. A tantárgyi, tantervi egységekhez viszonyítva, melyek nehezebben mozdíthatóak, az egyes modulok szabadabban változtathatók a képzés aktuális és távlati szükségletei szerint.

Az irodalmi önképző esetében előnye a felcserélhetőség és a választhatóság. Lehető legkisebb konfliktussal kínálja fel a lehetőséget, hogy kapcsolódjon az új tantervi irányokhoz és képzési tartalmakhoz. Minthogy kiemelt feladat a szövegértés és szövegalkotás fejlesztése, a moduláris rendszer lehetővé teszi, hogy ezeket a szempontokat jól érvényesítsük. Zökkenőmentesen tud alkalmazkodni a tantárgyi órákhoz. Az egyes modulokhoz jól illeszthető egy hatékony minőségi értékelés.

Fontos, hogy az egyes modulokat egy átható integrációs elem kösse össze, esetünkben ez a szövegértés és a szövegalkotás hangsúlya.

A programalkotás során az egyes évfolyamokon általában öt téma köré csoportosítottunk 3-3 modult. A témák: fókuszban egy mű (az egyes modulokban a mű egy-egy kiválasztott szempont szerinti megközelítése; motívumok; esztétikai minőség, stílus; az irodalom határterületei, társ-művészetek; a mű, mint ihletforrás XX. századi művek.

A megvalósítás alkalmi, területei

Az irodalmi önképző tanórán kívüli tevékenység, időpontjai szabadabban választhatók meg, esetenként alkalmat adva arra, hogy különböző helyzetekben különböző, a legtágabban értelmezett szövegekkel találkozassanak a tanulók és a legkülönbözőbb tanulási formákkal fejlesszék a kompetenciákat.

A tanulási környezet, az önképzés környezete jóval szélesebb, mint az iskolai tanóraké: például könyvtár, színház, múzeumok, könyvesboltok, irodalmi estek, mozi, irodalmi emlékhelyek. Az egyes modulok esetében előre jelezhető, hogy milyen terheléssel, milyen tanulási befektetéssel, szükséglettel (könyvtárhasználat, elektronikus információforrások felhasználása, színjátszás, projektkészítéssel) járnak.

A feladat tartalmának kidolgozásához köthető megközelítési módok

Az anyanyelvi kompetencia egészének, részelemeinek fejlesztéséből indul. A 9-10. évfolyam kompetenciafejlesztése fokozatosan gazdagodik és egyre inkább árnyaltabbá válik.

Az információk feldolgozásában és megítélésében a fokozatosság elve érvényesül, a különböző témájú, műfaji szövegek értelmezésétől a bonyolultabb szövegek megértéséig, értelmezéséig.

Az irodalmi önképző lehetőséget ad arra, hogy az egyes modulokban más-más didaktikai elveket követhetünk, és a diákok a képességfejlesztés különböző módozataiban részesülhetnek. Lehetőség van egyéni fejlesztés kidolgozására, illetve a tanulónak az önálló tanulásra, önművelésre való felkészítésére. Az irodalmi önképző alkalmat ad arra, hogy a tanuló kilépjen a mikrotanulmányi környezetből (osztály) a makrotanulmányi környezet felé.

A képzésrendszerbe úgynevezett tantárgyfeletti vagy integratív témák is beépíthetőek, ilyen például a film formanyelve, zenével, színjátszással kapcsolatos témák.

Célcsoport (életkori szakaszok)

9-12. évfolyam (14-18. év közötti korosztály)

A képzés nehézségét illetően a 9-10. évfolyam tananyaga markánsabban elkülönül és a 11-12. évfolyam tananyagától.

Pedagógiai alapelvek (pedagógiai elgondolások, fejlesztési irányzatok, elképzelések a szaktudományi fejlesztés, illetve a fejlődés-lélektani fejlesztés tükrében – műveltségterület, tantárgyi filozófia – elvárt pedagóguskompetenciák és attitűdök) illeszthetőség kérdése, modulszerkezet

Az irodalmi önképző pedagógiai koncepciójában a magyar pedagógiai hagyomány és a szükséges újszerűség egyensúlyát tartjuk követendőnek. A hagyomány elvét azért tartjuk fontosnak, mert bízunk a műveltségképzésnek azon módszereiben, amelyek a grammatikai interpretáció elemeire építenek a nyelvi kultúra fejlesztésében, és amelyek figyelembe veszik egy adott mű megközelítésében a leghatékonyabban alkalmazható műelemzési módszereket (az explication de texte-től a hermeneutikáig, illetve a legmodernebb irodalomelméleti megközelítésekig).

Az újszerűség elvét abban látjuk, hogy a különböző szövegműveletek módszereit vesszük figyelembe a szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése érdekében. A szövegértés fejlesztése során más-más típusú, formájú szövegekkel végzett műveletekre tesszük képessé a tanulókat. Az irodalmi szemelvények mellett a mindenkor kortárs irodalmi jelenségeket megjelenítő dokumentumokat (programok, levelezés, naplórészletek, adatsor a műről, korabeli olvasói ízlést feltáró cikkek, alkotók kézírása, korabeli ábrák, képregény stb.) tágítják az irodalmi szövegek körét. Így az irodalmi önképző jelentős részt tud vállalni abban, hogy a tanulók megfeleljenek az előírt érettségi követelményeknek.

Az összetett, több elemében kreatív feladattípusokat részesítjük előnyben, amelyek lehetőleg többféle ismeret egymásra vonatkoztatását kívánják meg, építenek a művek értelmező újraolvasására, a heurisztikus jelentéskereső tevékenységekre. A szövegértés és szövegalkotás folyamatos összekapcsolásával cél, hogy a diákok megtanuljanak összetett tartalmú fogalmakkal írásban

és szóban megbízhatóan érvelni, irodalmi és köznapi jelenségekről tárgyyszerű véleményeket formálni, különböző nézőpontokat értelmezni és saját álláspontot kialakítani.

Módszerek, tanítási eljárások, tanulásszervezési módok, módszertani orientáció

Az irodalmi önképző tág teret kíván biztosítani a tanulásban a motivációs és az érzelmi szférának: az érzelmi, akarati beállítottságnak. A vizuális, az olvasáson alapuló szövegértés mellett hangsúlyosan szerepel az auditív úton közölt szövegeknek az értelmezése, elemzése (a szöveg globális kohéziójának felfogására, a jegyzetelés segítségével a lineáris kohézió felfogására, amely alapján fejlődhet a szövegértő-szövegalkotó képessége) – színházi előadás szövegének megidézése a szövegkönyv alapján.

Fontos a tanulási technikák megismerése – az irodalmi önképző lehetőséget biztosít arra, hogy a tanulók a hozzájuk legközelebb álló tanulási stílust megismerjék (kooperatív tanulás, projekt-munka, pármunka, egyéni munka)

A NAT-nak megfelelően valljuk és érvényesítjük azt az elvet, miszerint a tevékenység tervezése, szervezése és irányítása biztosítja a fejlesztés sikerét.

Értékelési elvek és módszerek, az esélyegyenlőség kezelése

A képzési folyamat újszerű, több szempontot figyelembe vevő értékelésre ad lehetőséget, mint-hogy az egyes modulokhoz speciális követelmények fogalmazhatók meg. (Például egy motivációs modul szükségszerűen más követelményekkel jellemezhető, mint az egyetlen mű olvasataira, elemzéseire koncentrálnó.)

A program a pozitív szemléletű értékelést tartja szem előtt, nem a hibák keresését, hanem az eredmények értékelését tarja fontosnak.

A szövegalkotási-szövegértelmezési feladatok értékelésénél a kétszintű érettségi követelményeit vesszük alapul (tartalmi kifejtés, a szöveg megszerkesztettsége, nyelvi minőség), fokozatosan érvényesítve a követelményeket a 9-től a 12. évfolyamig.

A szövegértési-szövegalkotási képességek olyan tanulási folyamatban fejleszthetők, amelyben a tanuló és a pedagógus demokratikusan együttműködik. A párbeszéd közöttük racionális vitára épül, kommunikáció-központú, kommunikatív cselekvésre ösztönöz, önállóságot és kritikai készséget kíván. A szövegértés-szövegalkotás képességének fejlesztése csak differenciáltan, az egyes fiatalok képességeihez, problémáihoz igazodva valósítható meg.

A taneszköz-rendszer általános sajátosságai

Feladatorientált, sokrétű tanulói tevékenységre alkalmas nyomtatott és elektronikus (CD, CD-ROM, elektronikus könyvtár, internet) taneszközök szükségesek az eredményes képességfejlesztéshez.

Sokrétű, sokszínű taneszközt veszünk igénybe a fejlesztés során: feladatgyűjtemények, szemelvények, ábrák, táblázatok, képregény, hangzóanyag, film alapján végeznek különféle műveleteket a tanulók.

Kerettantervi célok

Az irodalmi önképző célja az anyanyelvi kommunikáció NAT-beli céljaival összhangban „a gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban” jelenti. A megértés, a figyelem és a kifejezés képességeinek fejlesztése: a szöveghallás, a beszédértés, a szövegértő olvasás, az értelmes, helyes és szép magyar beszéd, az írás és a helyesírás készségének és képességének a továbbfejlesztése, a mindenkori beszédhelyzet összetevőit figyelembe vevő kulturált nyelvi magatartás kialakítása. Ebből következően egyenrangúan fontos feladata a fenti célokat megvalósító szóbeli és írásbeli nyelvhasználati tevékenységek szervezése és a szükséges ismeretek közvetítése.

A fentiekkel összefüggésben hangsúlyos feladatnak tekintjük a következőket:

- tudatosítjuk a diákban, hogy a beszéd- és az íráskultúra mind a múltban, mind a jelenben a társas, társadalmi megértést és kommunikációt szolgálta, s a hiteles, a másik ember megértését és az önkifejezést elősegítő kommunikáció korunk emberének életében különösen fontos;
- bátorítjuk, motiváljuk és készítjük a diákot a szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokra, alkalmat teremtünk elemző- és alkotóképességének, problémaérzékenységének, beszéd- és íráskészségének gyakorlására és módszeres fejlesztésére,
- tudatosítjuk, hogy nyelvi megnyilatkozásainak hatása és következményei vannak, s ennek mérlegelésében és értékelésében az egyénnek nagy a felelőssége;
- az anyanyelvi és az irodalmi képzés természetes összefüggéseinek keretében fejlesztjük a nyelvi művészi kifejezési formái iránti fogékonyságot, s módot adunk a diák alkotó önkifejezésére;
- a szilárd grammatikai, szövegtani és stilisztikai ismeretek alapján tudatos, kritikus, nyílt nyelvszemléletet alakítunk ki a diákban, ezáltal is fejlesztjük önmegfigyelő és önértékelő képességét és nyelvi igényességét;
- a nyelvi képzés különböző területein – ahol szükséges és lehetséges – bizonyítjuk a magyar nyelv, a nyelvi rendszer történeti sajátosságait;

- elősegítjük a logikus gondolkodás, általában az intellektuális képességek fejlődését, az önálló véleményalkotást, az idegen nyelvek tanulását,
- a képzés során elősegítjük, hogy a nyelv legyen a diák árnyalt, rugalmas önkifejezésének az eszköze, benyomásainak, élményeinek, érzelmeinek, képzeleteinek, gondolatainak hiteles hordozója. Énképének alakulási folyamatában az anyanyelvi nevelés járuljon hozzá a diák reális nyelvi önismeretéhez, önbecsüléséhez, önbizalmának erősítéséhez, társas kapcsolatainak sikeres alakításához.
- mindezek érdekében készítjük a diákot a mindenkori nyelvi szituációnak megfelelő, érthető, a beszédre; íráspartneret aktivizáló, érveket, érdekeket meggyőzően érvényre juttató nyelvhasználat elsajátítására;

Ennek megfelelően a szövegértés és a szövegalkotás olyan szintjére kell eljuttatnunk tanítványainkat, amely összhangban van a tanulás, az önművelés, a magán- és a közéletben való eligazodás nyelvi követelményeivel.

Követelmények

A szükséges elméleti ismeretek birtokában a diák:

- szerezzen jártasságot a szövegértelmezésben: értsen látott és hallott szövegeket, tudja követni azok logikai és jelentésbeli szerkezetét; legyen képes különféle műfajú és rendeltetészerű szövegekben a jelentésrétegeket elemzéssel feltárni, megállapítani, értelmezni és megítélni; tudjon szöveghez kérdéseket feltenni;
- legyen képes különféle feladathelyzetekben szövegeket, mint információforrásokat használni: szövegekből hiteles és lényeges közleményeket kiválasztani és azokat a kommunikáció célját szem előtt tartva mondanivalóvá szervezni, miközben figyelembe veszi önmaga és a kommunikatív társ szempontjait, tájékozottságát, érdekeit és igényeit.
- ismerje a kortárs írott és elektronikus tájékoztatás (sajtó, rádió, televízió) néhány sajátos műfaját, legyen képes ezek kommunikációs – nyelvi elemzésére, tudja összevetni tájékoztató híri anyagát, kommentárjait, tudjon különbséget tenni hír és kommentár között, legyen képes a szöveg objektív és szubjektív elemeinek felismerésére, a hatás megítélésére;
- legyen képes megadott témához források alapján anyagot gyűjteni, azt rendszerezni, és e munka alapján műfajnak, témának feladatnak megfelelően írás-, illetve beszédművet alkotni;
- ismerje a különböző rendeltetésű szövegműfajok (kommunikatív kapcsolatot ápoló, tájékoztató, elbeszélő, leíró-ábrázoló, érvelő, kifejtő-összefoglaló) tartalmi, szerkesztési és nyelvi megformálási sajátosságait; legyen képes e szövegműfajok körében írásban és szóban különféle mindennapi és szakmai műfajban szövegek alkotására;

- ismerje szakterületének szóbeli és írásbeli szóhasználatát, közléstípusait, tudjon a probléma megoldásáról beszámolót készíteni, szakmai folyamatot leírni, dokumentációt elemezni, értelmezni és értékelni;
- ismerje a nyelv poétikai funkcióit, legyen képes azok különböző megjelenési módjainak, formáinak elemzésére, értelmezésére
- legyen képes az írott vagy beszélt szöveg logikai építkezésében, nyelvi kifejtettségében és a kifejezésben előforduló hibákat észrevenni és javítani

Az értékelés elvei

A tanulói teljesítmény értékelésében mind a **kvalitatív**, mind a **kvantitatív értékelési** forma érvényesül. A fejlesztő foglalkozások specifikumánál fogva **az elért eredményeket célszerű** értékelni, ennek a függvényében világítani rá azon tudáselemekre, amelyeket még nem tudtak elsajátítani a tanulók.

A tanulók számára az értékelés konkrét kritériumain kívül annak **a tudatosítása** is szükséges, hogy az egyes követelmények milyen fejlesztési célt szolgálnak. **A tanulókat célszerű bevonni** az egyes teljesítmények értékelésébe, hogy ezáltal hozzásegítsük őket a reális önértékeléshez. A program tartalmazza azoknak az eszközöknek az összességét, amelyek elősegítik, hogy a felhasználók tisztában legyenek a programhoz kapcsolódó követelményekkel. Tanulási szakaszonként lehetővé teszik a teljesítmények szintjének megítélését, s alkalmasak arra, hogy a folyamat végén reális képet adjanak a tanulók előrehaladásának mértékéről.

Az értékelési eszköztár elemei a következők:

- Megismerhető, konkrét és rögzített követelményrendszer;
- Az önellenőrzést lehetővé tevő, és a diákok által használható feladatrendszer – megoldó kulcsokkal együtt;
- A tanulási szakaszonkénti diagnosztikus méréseket szolgáló eszközrendszer;
- A teljesítmények határpontoknál való értékelését lehetővé tevő, bemért eszközrendszer.

A szövegértési – szövegalkotási kompetencia fejlesztésének lehetőségei az Irodalmi önképző programon belül

- Szókincsfejlesztési gyakorlatok
- Az általánosítás, lényegkiemelés, analizálás és szintetizálás képességének fejlesztése
- Az információfeldolgozás mennyisége, pontossága és sebessége, az információk rangsorolása
- A kíváncsiság, érdeklődés felkeltése és az olvasás iránti igény kialakítása

- Az olvasási kudarcok okozta görcsök feloldása a tévedések és próbálkozások lehetőségének megadásával
- Fontos fejlesztendő terület a kérdezés képessége: kérdésfeltevési képesség fejlesztése, a kérdéstechnikai problémák megoldása
- A szöveg háttérközleményeinek felfedezése és értelmezése
- A szövegben ábrázolt körülmények időbeli és térbeli viszonyainak meghatározása
- A szövegben bemutatott szereplők és azok viszonyainak meghatározása
- A szövegben ábrázolt szerepek (magán és publikus) meghatározása
- Normaismereti hiányosságok pótlása: az adott szerepnek megfelelő beszédmód, stílus, szókincsregiszter
- Önelemzési képesség fejlesztése: a saját problémák feltérképezése
- A logikus gondolkodás képességének fejlesztése különböző szövegtípusok ok-okozati viszonyainak elemzésével
- Az ismeretek alkalmazásának képessége tevékenység-központú feladatokkal
- Beszédtechnikai feladatok
- A mondat formájának (szófajok és toldalékaik), valamint jelentésének (a mondatban betöltött szerepük) felfedeztetése
- A kommunikációs helyzetnek megfelelő szövegtípusok alkotása, alkalmazása
- A szöveg koherencia biztosításának nyelvi eszközei
- Az írásbeli és szóbeli szöveg jellemzőinek számbavétele
- Kombinált típusú szövegek alkotása
- Irodalmimű-központú szövegek alkotása (saját élmény elbeszélése, műelemzés stb.)
- Szövegalkotás elbeszélő, befolyásoló, kapcsolatápoló szövegtípusokban
- A személyközi kommunikáció, mint szövegalkotási, szövegelemzési szempont

9. ÉVFOLYAM

	Témakörök	Javasolt óraszám	Modulszám
1.	SHAKESPEARE: HAMLET (MŰ-MŰALKOTÁS, MOTÍVUMOK, ESZTÉTIKAI MINŐSÉG, STÍLUS, AZ IRODALOM HATÁRTERÜLETEI, TÁRSMŰVÉSZETEK, A MŰ MINT IHLETFORRÁS, XX, SZÁZADI MŰVEK)	30	13
Ismétlés, összefoglalás, prezentációk, a differenciálást lehetővé tevő szint- felmérések, ellenőrzés, értékelés			

1. FEJEZET	<i>Cím</i>	SHAKESPEARE: HAMLET (MŰ-MŰALKOTÁS, MOTÍVUMOK, ESZTÉTIKAI MINŐSÉG, STÍLUS, AZ IRODALOM HATÁRTERÜLETEI, TÁRSMŰVÉSZETEK, A MŰ, MINT IHLETFORRÁS, XX, SZÁZADI MŰVEK)
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	30 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉS	<i>Tematikus fókusz</i>	Kompozíció, jellemelek, konfliktusok.
	<i>Poétikai fókusz</i>	A shakespeare-i drámatípusról. Drámaforma: a rövid jelenetek rendszere: pár soros, vagy pár perces szcénák. Körkörös szerkesztés. A drámai idő szabadsága. A dialógokban a jellem elbújik, a közlés helyett a tettek számítanak.
	<i>Szövegértési fókusz</i>	A kimondott-kimondatlan viszonya. Keresés a műben, a szükséges információ megtalálása. Szövegek, illetve szövegrészek összehasonlítása, az ellentmondások felismerése. Beszédelemzések. Claudius racionális okfejtése, Hamlet látszatra örült, mégis éles eszű monológja. A műben rejlő értéktételezések azonosítása, összevetése a saját értékrenddel, Érvelés. Tény és vélemény megkülönböztetése. Szójátékok gyűjtése.
	<i>Szövegalkotási fókusz</i>	A mű többszálú (párhuzamos, egymásra hasonlító) cselekményének szóbeli, majd írásos összefoglalása, kifejeleti jóslatok, történetfolytatások, befejezés variációk alkotása. Komoly és ironikus - önironikus jellemzések, párbeszédalkotása szóban és írásban.

AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Igaz vagy hamis állítások kiválasztása. Beszédelemzés. Eltérő folytatás- és befejezés-változatok alkotása. A fordítások összevetése.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Művek: Shakespeare: Hamlet Tartalmak, fogalmak: irónia, cinizmus, shakespeare-i színház, az Erzsébet-kori dráma.
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	<i>Cím</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompozíció 2. Jellemek 3. Konfliktusok 4. Élet-halál motívum 5. A szerelem motívuma 6. Az örület motívuma 7. Irónia 8. Humor 9. Szójátékok 10. Színház és dráma 11. Filmváltozatok 12. A reneszánsz szerepe tudománytörténeti szempontból 13. A Lenni vagy nem lenni utóélete, Hamlet-fordítások, XX. századi művek 14. Ismétlés 15. Ellenőrzés
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	2 óra/modul

ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK	<i>Kapcsolódó kereszttan- tervi modulok</i>	Énkép- és önismeret, Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra, Információs és kommunikációs kultúra.
	<i>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetősé- gek</i>	Film, színház, Tánc és dráma, Mozgóképkultúra- és médiaismeret, Társadalomtudomány, Pszichológia, Filozófia.
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	<i>Tanítási eljárások</i>	Csoportbontás, differenciálás, beszélgetés, disputa.
	<i>Módszertani eszköztár</i>	Szöveggyűjtemény, auditív-vizuális eszközök, irodalomtörténeti atlasz, CD, fotó, feladatlapok, Internet.
	<i>Értékelés módja</i>	Szóbeli és írásbeli tanári értékelés, önértékelés, csoportmunka értékelése.
	<i>Az esélyegyenlőség kezelése</i>	Differenciált feladatok az előképzettség az egyéni érdeklődés és képesség figyelembevételével.
KÖVETELMÉNYEK		<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szerezzen jártasságot a szövegértelmezésben: értsen látott és halott szövegeket, tudja követni azok logikai és jelentésbeli szerkezetét; legyen képes különféle műfajú és rendeltetészerű szövegekben a jelentésrétegeket elemzéssel feltárni, megállapítani, értelmezni és megítélni; tudjon szöveghez kérdéseket feltenni; • legyen képes különféle feladathelyzetekben szövegeket, mint információforrásokat használni: szövegekből hiteles és lényeges közleményeket kiválasztani és azokat a kommunikáció célját szem előtt tartva mondanivalóvá szervezni, miközben figyelembe veszi önmaga és mások szempontjait, tájékozottságát, érdekeit és igényeit; • ismerje a nyelv poétikai funkcióit, legyen képes azok különböző megjelenési módjainak, formáinak elemzésére, értelmezésére; • legyen képes az írott vagy beszélt szöveg logikai építkezésében, nyelvi kifejtettségében és a kifejezésben előforduló hibákat észrevenni és javítani.

10. ÉVFOLYAM

	Témakörök	Javasolt óraszám	Modulszám
1.	SZERB ANTAL: UTAS ÉS HOLDVILÁG (REGÉNYSZÖVEG, ESSZÉSZÖVEG, MŰVÉSZI ELKÖTELEZETTSÉG, TUDÓS ÉS MŰVÉSZ, UTAZÁS, SZERELEM, HOLD)	12	6
2.	EGYPERCES NOVELLÁK (ÖRKÉNY), KREATÍV SZÖVEGALKOTÁS	6	3
3.	UTAZÁS (PROJEKTMUNKA, ÚTI NAPLÓ)	6	3
4.	GALAXIS ÚTIKALAUZ STOPPOSOKNAK	6	3
Ismétlés, összefoglalás, prezentációk, a differenciálást lehetővé tevő szint- felmérések, ellenőrzés, értékelés			

1. FEJEZET	<i>Cím</i>	SZERB ANTAL: UTAS ÉS HOLDVILÁG (REGÉNYSZÖVEG, ESSZÉSZÖVEG, MŰVÉSZI ELKÖTELEZETTSÉG, TUDÓS ÉS MŰVÉSZ, UTAZÁS, SZERELEM, HOLD)
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	12 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	Az utazás, a labirintus, a hazatérés toposzai
	<i>Poétikai fókusz</i>	A regény formai összetettségének vizsgálata, a mű ironikus reflexiói (affirmatív - dialogizáló, kritikai-távolságtartó funkciói), fejlődésrajz, ellen-fejlődésrajz a regényben, narratológiai szempontok (a történetmondás két szintje)
	<i>Szövegértési fókusz</i>	A regény idegen nyelvi rétegeinek beépülési módja a szövegbe. Idézetek jelentése a szövegben. Az intertextualitás felfedezése. Szövegrészletek értelmezése, ki nem mondott következtetések levonása, megfogalmazása.
	<i>Szövegalkotási fókusz</i>	A regény szövege alapján filmforgatókönyv írása. Recenzió írása a regényről egy irodalmi lap számára. Esszéalkotás kedvenc irodalmi alkotásról.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Jelenetek előadása, dramatizálása. Az irónia értelmezése, szöveghelyek gyűjtése. Könyvtári tevékenység: a regény fogadtatása, elemzések összefoglalása. Álomszerűsége és realitásra utaló elemek keresése a regényben. Ismerje fel az esszé megkülönböztető jegyeit, a műfaj különböző jellemzőit. Tárja fel a kommentár és az esszé hasonló jegyeit.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Művek: Szerb Antal: Utas és holdvilág Fogalmak, magyarázatok: irónia, intertextualitás, esszé, értekező műfaj

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	<i>Cím</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szerb Antal: Utas és holdvilág (regényszöveg-esszészöveg) 2. Művészi elkötelezettség 3. Tudós és művész 4. Utazás 5. Szerelem 6. Hold
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	2-2-2-2-2-2 óra
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZ- VÁLTÁS)	<i>Kapcsolódó keresztant- tervi modulok</i>	Énkép- és önismeret, Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra, Információs és kommunikációs kultúra.
	<i>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetősé- gek</i>	Film, színház, Tánc és dráma, Mozgóképkultúra- és médiaismeret, Társadalomtudomány, Pszichológia, Filozófia.
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	<i>Tanítási eljárások,</i>	Csoportbontás, differenciálás, beszélgetés, disputa.
	<i>Módszertani eszköztár</i>	Szöveggyűjtemény, auditív-vizuális eszközök, irodalomtörténeti atlasz, CD, fotó, feladatlapok, Internet.
	<i>Értékelés módja</i>	Szóbeli és írásbeli tanári értékelés, önértékelés, csoportmunka értékelése
	<i>Az esélyegyenlőség kezelése</i>	Differenciált feladatok az előképzettség az egyéni érdeklődés és képesség figyelembevételével.
KÖVETELMÉNYEK		<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • szerezzon jártasságot a szövegértelmezésben: értsen látott és halott szövegeket, tudja követni azok logikai és jelentésbeli szerkezetét; legyen képes különféle műfajú és rendeltetészerű szövegekben a jelentésrétegeket elemzéssel feltárni, megállapítani, értelmezni és megítélni; tudjon szöveghez kérdéseket feltenni; • legyen képes különféle feladathelyzetekben szövegeket, mint információforráso-

	<p>kat használni: szövegekből hiteles és lényeges közleményeket kiválasztani és azokat a kommunikáció célját szem előtt tartva mondanivalóvá szervezni, miközben figyelembe veszi önmaga és mások szempontjait, tájékozottságát, érdekeit és igényeit;</p> <ul style="list-style-type: none">• ismerje a nyelv poétikai funkcióit, legyen képes azok különböző megjelenési módjainak, formáinak elemzésére, értelmezésére;• legyen képes az írott vagy beszélt szöveg logikai építkezésében, nyelvi kifejttségében és a kifejezésben előforduló hibákat észrevenni és javítani.
--	--

2. FEJEZET	<i>Cím</i>	EGYPERCES NOVELLÁK (ÖRKÉNY), KREATÍV SZÖVEGALKOTÁS
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	6 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	A mindennapi élet és a művészet, mint, irodalmi téma.
	<i>Poétikai fókusz</i>	Groteszk és abszurd, egyperces.
	<i>Szövegértési fókusz</i>	Cím és szöveg összefüggésének elemzése, kezdő és záró mondatok jelentősége, szerepe. Szóelemzések. A késleltetés jelentősége a szövegben. Stílus meghatározás. A groteszk értelmezése, elemzése. A kiválasztott írások csoportosítása különböző témák alapján. (Túlélés, erőszak, ostobaság, remény stb. A csoportokat közösen lehet meghatározni.)
	<i>Szövegalkotási fókusz</i>	Néhány kiválasztott egypercest saját szavakkal előadni, átírni. A kiválasztott egypercesek átírása oly módon, hogy üzenetük, értelmük pont ellenkezője legyen az író által gondoltak.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Más példák keresése a groteszk humorra. (Hazai és külföldi írók, előadók akár más műfajban is.) Saját groteszk világ teremtése. (Írásgyakorlat.)
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	<i>Cím</i>	1. Abszurd, groteszk (Örkény István: Egyperces novellák) 2. Kreatív szövegalkotás (egypercesek írása) 3. Humor (kreatív szövegalkotás)
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	2-2-2 óra
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK	<i>Kapcsolódó keresztantertvi modulok</i>	Énkép- és önismeret, Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra, Információs és kommunikációs kultúra.

(KÉPESSÉGFÓKUSZ-VÁLTÁS)	<i>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek</i>	Film, színház, Tánc és dráma, Mozgóképkultúra- és médiaismeret, Társadalomtudomány, Pszichológia, Filozófia.
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	<i>Tanítási eljárások,</i>	Csoportbontás, differenciálás, beszélgetés, disputa.
	<i>Módszertani eszköztár</i>	Szöveggyűjtemény, auditív-vizuális eszközök, irodalomtörténeti atlasz, CD, fotó, feladatlapok, Internet.
	<i>Értékelés módja</i>	Szóbeli és írásbeli tanári értékelés, önértékelés, csoportmunka értékelése.
	<i>Az esélyegyenlőség kezelése</i>	Differenciált feladatok az előképzettség az egyéni érdeklődés és képesség figyelembevételével.
KÖVETELMÉNYEK		<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> szerezzen jártasságot a szövegértelmezésben: értsen látott és halott szövegeket, tudja követni azok logikai és jelentésbeli szerkezetét; legyen képes különféle műfajú és rendeltetészerű szövegekben a jelentésrétegeket elemzéssel feltárni, megállapítani, értelmezni és megítélni; tudjon szöveghez kérdéseket feltenni; legyen képes különféle feladathelyzetekben szövegeket mint információforrásokat használni: szövegekből hiteles és lényeges közleményeket kiválasztani és azokat a kommunikáció célját szem előtt tartva mondanivalóvá szervezni, miközben figyelembe veszi önmaga és mások szempontjait, tájékozottságát, érdekeit és igényeit; ismerje a nyelv poétikai funkcióit, legyen képes azok különböző megjelenési módjainak, formáinak elemzésére, értelmezésére; legyen képes az írott vagy beszélt szöveg logikai építkezésében, nyelvi kifejtettségében és a kifejezésben előforduló hibákat észrevenni és javítani.

3. FEJEZET	<i>Cím</i>	UTAZÁS (PROJEKTMUNKA, ÚTI NAPLÓ)
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	6 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	Az utazás, mint toposz.
	<i>Poétikai fókusz</i>	Az utazás motívuma különféle műfajokban. A hajó motívuma az irodalomban. Regény, kalandregény, utaztató regény, narráció, nézőpont.
	<i>Szövegértési fókusz</i>	Elbeszélő, leíró és érvelő szövegek felismerése, jellemző jegyeik kigyűjtése. Eseménysorrend és ok-okozati összefüggések viszonya.
	<i>Szövegalkotási fókusz</i>	Úti napló készítése, információk gyűjtése, csoportosítása, leíró szövegek alkotásának technikája.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Szövegértés és szövegalkotás, a mögöttes jelentéstartalmak fölfedezése, a le nem írt, de a cselekményből kikövetkeztethető szövegrészletek megalkotása, vita, döntéshátérdek, jellemzés írása.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Fogalmak: regény, kalandregény, utaztató regény, narráció, nézőpont, jellemek és a jellemzés eszközei, történetvezetés, konfliktusok és megoldások, fikció.
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	<i>Cím</i>	1. Utazás az irodalomban (projektmunka) 2. Úti kalauz, úti napló 3. Szerelmes földrajz
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	2-2-2 óra
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZVÁLTÁS)	<i>Kapcsolódó keresztantertvi modulok</i>	Énkép- és önismeret, Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra, Információs és kommunikációs kultúra.
	<i>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek</i>	Film, színház, Tánc és dráma, Mozgóképkultúra- és médiaismeret, Társadalomtudomány, Pszichológia, Filozófia.

MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	<i>Tanítási eljárások,</i>	Csoportbontás, differenciálás, beszélgetés, disputa.
	<i>Módszertani eszköztár</i>	Szöveggyűjtemény, auditív-vizuális eszközök, irodalomtörténeti atlasz, CD, fotó, feladatlapok, Internet.
	<i>Értékelés módja</i>	Szóbeli és írásbeli tanári értékelés, önértékelés, csoportmunka értékelése.
	<i>Az esélyegyenlőség kezelése</i>	Differenciált feladatok az előképzettség az egyéni érdeklődés és képesség figyelembevételével.
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> • a megjelölt művek értő befogadása • az olvasott művek legfontosabb ismérveinek megnevezése • a helyzet, a helyszín, a szereplők, a cselekményelemek ismerete, az idő és eseményszerkezet követése a művekben • annak az írói szándéknak a felismerése, hogy a fikció eszközeivel, hogyan lehet a valóságot bemutatni

4. FEJEZET	<i>Cím</i>	GALAXIS ÚTIKALAUZ STOPPOSOKNAK
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	6 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	A cselekménysor áttekintése. A futurisztikus elemek felsorolása. (Technika, tér és idő tömörítése stb.) A szereplők főbb jellemvonásai.
	<i>Poétikai fókusz</i>	Sci-fi, paródia, angol humor.
	<i>Szövegértési fókusz</i>	A mai és egy elképzelt jövőbeli nyelv keveredése, elemeinek felismerése. A helyzet-komikumok kiválasztása a nyelvi humortól. A nyelvi humorforrások elemzése. A szereplőkre jellemző beszédelemek gyűjtése. A különböző ürlények emberi „elszólásai”-nak keresése. Szójátékok, eredeti szófordulatok keresése.
	<i>Szövegalkotási fókusz</i>	Játék: a Galaxis útikalauz kiegészítése új címszavakkal az író stílusában. A történet átírása új szereplők bevonásával.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Ismert, hétköznapi szavak, fogalmak lefordítása egy képzeletbeli űrnyelvre úgy, hogy az eredeti értelem kikövetkeztethető legyen némi fantáziával. Ugyanez a játék oly módon, hogy az eredeti szó a felismerhetetlenségig el legyen torzítva. Szerepjátékok Douglas Adams „találmányai” a történetben, ezekhez hasonló ötletek kitalálása.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Művek: Galaxis útikalauz stopposoknak Fogalmak: angol humor, sci-fi, szórakoztató irodalom
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	<i>Cím</i>	1. Történet 2. Antihősök 3. Angol humor
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	2-2-2-2 óra

ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZ- VÁLTÁS)	<i>Kapcsolódó kereszttan- tervi modulok</i>	Énkép- és önismeret, Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra, Információs és kommunikációs kultúra.
	<i>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetősé- gek</i>	Film, színház, Tánc és dráma, Mozgóképkultúra- és médiaismeret, Társadalomtudomány, Pszichológia, Filozófia.
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	<i>Tanítási eljárások,</i>	Csoportbontás, differenciálás, beszélgetés, disputa.
	<i>Módszertani eszköztár</i>	Szöveggyűjtemény, auditív-vizuális eszközök, irodalomtörténeti atlasz, CD, fotó, feladatlapok, Internet.
	<i>Értékelés módja</i>	Szóbeli és írásbeli tanári értékelés, önértékelés, csoportmunka értékelése.
	<i>Az esélyegyenlőség kezelése</i>	Differenciált feladatok az előképzettség az egyéni érdeklődés és képesség figyelembevételével.
KÖVETELMÉNYEK		<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> szerezzen jártasságot a szövegértelmezésben: értsen látott és hallott szövegeket, tudja követni azok logikai és jelentésbeli szerkezetét; legyen képes különféle műfajú és rendeltetészerű szövegekben a jelentésrétegeket elemzéssel feltárni, megállapítani, értelmezni és megítélni; tudjon szöveghez kérdéseket feltenni; legyen képes különféle feladathelyzetekben szövegeket, mint információforrásokat használni: szövegekből hiteles és lényeges közleményeket kiválasztani és azokat a kommunikáció célját szem előtt tartva mondanivalóvá szervezni, miközben figyelembe veszi önmaga és mások szempontjait, tájékozottságát, érdekeit és igényeit; ismerje a nyelv poétikai funkcióit, legyen képes azok különböző megjelenési módjainak, formáinak elemzésére, értelmezésére; legyen képes az írott vagy beszélt szöveg logikai építkezésében, nyelvi kifejtettségében és a kifejezésben előforduló hibákat észrevenni és javítani.

11-12. ÉVFOLYAM

	Témakörök	Javasolt óraszám	Modulszám
1.	Ottlik Géza, Radnóti, Márai	6	3
2.	Karinthy stílusparódia	4	2
3.	Kormos, Varró, Petőfi, Parti Nagy,	8	4
4.	Egy történet-projekt KERTÉSZ IMRE: JEGYZŐKÖNYV, ESTERHÁZY PÉTER: ÉLET ÉS IRODALOM	10	5
Ismétlés, összefoglalás, prezentációk, a differenciálást lehetővé tevő szint-felmérések, ellenőrzés, értékelés		1 modul	

1. FEJEZET	<i>Cím</i>	Ottlik: Az utolsó mese; Radnóti: Töredék és Orbán Ottó Töredék összehasonlítás; Montaigne és Márai a barátságról
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	6 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	A hétköznapi élet és az elérhetetlennek tudott teljesség viszonya.
	<i>Poétikai fókusz</i>	Az esszé műfaja, korszakok és stílusok egymásra hatása; szinesztézia, szimbólum, impresszionizmus, allegória.
	<i>Szövegértési fókusz</i>	Költői eszközök elemzése, értelmezése az esszében és a lírában.
	<i>Szövegalkotási fókusz</i>	Szöveg kiegészítő gyakorlatok-versírás, esszéírás. Szövegalkotás- a reflektálás.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Szerepsituációk - kommunikációs helyzet-gyakorlatok.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Művek: 4 mű
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	<i>Cím</i>	4. Ottlik 5. Radnóti-Orbán 6. Montaigne-Márai
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	2-2-2-óra
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK KÉPESSÉGFÓKUSZ-VÁLTÁS)	<i>Kapcsolódó kereszttervi modulok</i>	Énkép- és önismeret, Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra, Információs és kommunikációs kultúra.
	<i>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek</i>	Film, színház, Tánc és dráma, Mozgóképkultúra- és médiaismeret, Társadalomtudomány, Pszichológia, Filozófia.
MÓDSZERTANI	<i>Tanítási eljárások,</i>	Csoportbontás, differenciálás, beszélgetés, disputa.

ORIENTÁCIÓ	<i>Módszertani eszköztár</i>	Szöveggyűjtemény, auditív-vizuális eszközök, irodalomtörténeti atlasz, CD, fotó, feladatlapok, internet
	<i>Értékelés módja</i>	Szóbeli és írásbeli tanári értékelés, önértékelés, csoportmunka értékelése
	<i>Az esélyegyenlőség kezelése</i>	Differenciált feladatok az előképzettség az egyéni érdeklődés és képesség figyelembevételével.
KÖVETELMÉNYEK		<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> szerezzen jártasságot a szövegértelmezésben: értsen látott és hallott szövegeket, tudja követni azok logikai és jelentésbeli szerkezetét; legyen képes különféle műfajú és rendeltetészerű szövegekben a jelentésrétegeket elemzéssel feltárni, megállapítani, értelmezni és megítélni; tudjon szöveghez kérdéseket feltenni; legyen képes különféle feladathelyzetekben szövegeket, mint információforrásokat használni: szövegekből hiteles és lényeges közleményeket kiválasztani és azokat a kommunikáció célját szem előtt tartva mondanivalóvá szervezni, miközben figyelembe veszi önmaga és mások szempontjait, tájékozottságát, érdekeit és igényeit; ismerje a nyelv poétikai funkcióit, legyen képes azok különböző megjelenési módjainak, formáinak elemzésére, értelmezésére; legyen képes az írott vagy beszélt szöveg logikai építkezésében, nyelvi kifejtettségében és a kifejezésben előforduló hibákat észrevenni és javítani.

2. FEJEZET	<i>Cím</i>	Karinthy stílusparódiája
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	4 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	Irónia, groteszk a paródiában. A leleplező szándék megértése.
	<i>Poétikai fókusz</i>	A paródia, mint ábrázolási mód.
	<i>Szövegértési fókusz</i>	Az irónia és a groteszk felfedezése a szövegben. A képszerűség stíluseszközei. A szöveg tartalmi-logikai kapcsolatai. Az árnyalatok megértése, a humor felfedezése.
	<i>Szövegalkotási fókusz</i>	Leíró szöveg-irodalmi szöveg összehasonlítása.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Felidézés, elemzés, kreatív írás.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	<i>Cím</i>	1. irodalmi szöveg – A novella 2. Kreatív szövegalkotás-paródia írása
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	2-2 óra
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZVÁLTÁS)	<i>Kapcsolódó kereszttantervi modulok</i>	Énkép- és önismeret, Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra, Információs és kommunikációs kultúra
	<i>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek</i>	Film, színház, Tánc és dráma, Mozgóképkultúra- és médiaismeret, Társadalomtudomány, Pszichológia, Filozófia.
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	<i>Tanítási eljárások,</i>	Csoportbontás, differenciálás, beszélgetés, disputa.
	<i>Módszertani eszköztár</i>	Szöveggyűjtemény, auditív-vizuális eszközök, irodalomtörténeti atlasz, CD, fotó, feladatlapok, Internet.
	<i>Értékelés módja</i>	Szóbeli és írásbeli tanári értékelés, önértékelés, csoportmunka értékelése.

	<i>Az esélyegyenlőség kezelése</i>	Differenciált feladatok az előképzettség az egyéni érdeklődés és képesség figyelembevételével.
KÖVETELMÉNYEK		<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szerezzen jártasságot a szövegértelmezésben: értsen látott és hallott szövegeket, tudja követni azok logikai és jelentésbeli szerkezetét; legyen képes különféle műfajú és rendeltetészerű szövegekben a jelentésrétegeket elemzéssel feltárni, megállapítani, értelmezni és megítélni; tudjon szöveghez kérdéseket feltenni; • legyen képes különféle feladathelyzetekben szövegeket, mint információforrásokat használni: szövegekből hiteles és lényeges közleményeket kiválasztani és azokat a kommunikáció célját szem előtt tartva mondanivalóvá szervezni, miközben figyelembe veszi önmaga és mások szempontjait, tájékozottságát, érdekeit és igényeit; • ismerje a nyelv poétikai funkcióit, legyen képes azok különböző megjelenési módjainak, formáinak elemzésére, értelmezésére; • legyen képes az írott vagy beszélt szöveg logikai építkezésében, nyelvi kifejtettségében és a kifejezésben előforduló hibákat észrevenni és javítani.

3. FEJEZET	<i>Cím</i>	Kormos, Varró, Petőfi, Parti Nagy
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	8 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	Lírai és prózai hagyomány és a mai magyar líra
	<i>Poétikai fókusz</i>	Lírai szöveg jellegzetességeinek, a versszerző elveknek a felismerése és értelmezése. A műfaji konvenció és az attól való eltérés jelentéshordozó szerepének feltárása.
	<i>Szövegértési fókusz</i>	A modulok feldolgozásának kiemelt képességfejlesztési feladata a művek műfaji természetének megfelelő szövegértelmezési eljárások alkalmazása, a szövegben a logikai összefüggések, jelentésrétegek feltárása Szókincs: a szép és a rút nyelvi eszközöknek az elemzése. A személyiség versbeli szerepének felfedése.
	<i>Szövegalkotási fókusz</i>	Vázlatkészítés, összehasonlító elemzés, reflektálás.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Komplex szövegelemzés Illusztráció készítése Szövegátírások különböző esztétikai minőségek alapján
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Kormos: Ház Normandiában, Varró: Bögre azúr, Petőfi: Levelek, Parti Nagy: A test anygala
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	<i>Cím</i>	Kormos, Varró, Petőfi, Parti Nagy,
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	8 óra
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZVÁLTÁS)	<i>Kapcsolódó keresztantantéri modulok</i>	Énkép- és önismeret, Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra, Információs és kommunikációs kultúra.
	<i>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek</i>	Film, színház, Tánc és dráma, Mozgóképkultúra- és médiaismeret, Társadalomtudomány, Pszichológia, Filozófia.

MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	<i>Tanítási eljárások,</i>	Csoportbontás, differenciálás, beszélgetés, disputa.
	<i>Módszertani eszköztár</i>	Szöveggyűjtemény, auditív-vizuális eszközök, irodalomtörténeti atlasz, CD, fotó, feladatlapok, Internet.
	<i>Értékelés módja</i>	Szóbeli és írásbeli tanári értékelés, önértékelés, csoportmunka értékelése.
	<i>Az esélyegyenlőség kezelése</i>	Differenciált feladatok az előképzettség az egyéni érdeklődés és képesség figyelembevételével.
KÖVETELMÉNYEK		<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> szerezzen jártasságot a szövegértelmezésben: értsen látott és hallott szövegeket, tudja követni azok logikai és jelentésbeli szerkezetét; legyen képes különféle műfajú és rendeltetészerű szövegekben a jelentésrétegeket elemzéssel feltárni, megállapítani, értelmezni és megítélni; tudjon szöveghez kérdéseket feltenni; legyen képes különféle feladathelyzetekben szövegeket, mint információforrásokat használni: szövegekből hiteles és lényeges közleményeket kiválasztani és azokat a kommunikáció célját szem előtt tartva mondanivalóvá szervezni, miközben figyelembe veszi önmaga és mások szempontjait, tájékozottságát, érdekeit és igényeit; ismerje a nyelv poétikai funkcióit, legyen képes azok különböző megjelenési módjainak, formáinak elemzésére, értelmezésére; legyen képes az írott vagy beszélt szöveg logikai építkezésében, nyelvi kifejtettségében és a kifejezésben előforduló hibákat észrevenni és javítani.

4. FEJEZET	<i>Cím</i>	Egy történet Jegyzőkönyv, Élet és irodalom Kosztolányi
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	10 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	Intertextualitás, A hatalom Az arctalanná, gerinctelenné, személy nélkülivé, embertelenné tett ember.
	<i>Poétikai fókusz</i>	Egy- egy kiválasztott szövegrészletre reflektálás. Tényirodalom – irodalmi esemény, novella, szövegváltozatok, önparódia, komikum.
	<i>Szövegértési fókusz</i>	Összehasonlítás megadott szempontok szerint (tárgy- hangnem- írásmód)
	<i>Szövegalkotási fókusz</i>	Művek: Kertész Imre: Jegyzőkönyv, Esterházy Péter: Élet és irodalom Projekt
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Irányított beszélgetés gondolatokról, személyes véleményekről. Szöveg-összehasonlítás, szövegelemzési módszerek alkalmazása. Vers vagy prózai szöveg írása. Illusztráció készítése.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Egy történet- két novella
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	<i>Cím</i>	Énkép- és önismeret, Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra, Információs és kommunikációs kultúra.
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	10 óra
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZ-	<i>Kapcsolódó keresztantantervi modulok</i>	Csoportbontás, differenciálás, beszélgetés, disputa. Film, színház, Tánc és dráma, Mozgóképkultúra- és médiaismeret, Társadalomtudomány, Pszichológia, Filozófia.

VÁLTÁS)	<i>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek</i>	Szöveggyűjtemény, auditív-vizuális eszközök, irodalomtörténeti atlasz, CD, fotó, feladatlapok, internet Egyéb vizuális eszközök használata.
MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	<i>Tanítási eljárások,</i>	Szóbeli és írásbeli tanári értékelés, önértékelés, csoportmunka értékelése
	<i>Módszertani eszköztár</i>	Differenciált feladatok az előképzettség az egyéni érdeklődés és képesség figyelembevételével.
	<i>Értékelés módja</i>	Szóbeli és írásbeli tanári értékelés, önértékelés, csoportmunka értékelése
	<i>Az esélyegyenlőség kezelése</i>	Differenciált feladatok az előképzettség az egyéni érdeklődés és képesség figyelembevételével.
KÖVETELMÉNYEK		<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> szerezzen jártasságot a szövegértelmezésben: értsen látott és halott szövegeket, tudja követni azok logikai és jelentésbeli szerkezetét; legyen képes különféle műfajú és rendeltetészerű szövegekben a jelentésrétegeket elemzéssel feltárni, megállapítani, értelmezni és megítélni; tudjon szöveghez kérdéseket feltenni; legyen képes különféle feladathelyzetekben szövegeket, mint információforrásokat használni: szövegekből hiteles és lényeges közleményeket kiválasztani és azokat a kommunikáció célját szem előtt tartva mondanivalóvá szervezni, miközben figyelembe veszi önmaga és mások szempontjait, tájékozottságát, érdekeit és igényeit; ismerje a nyelv poétikai funkcióit, legyen képes azok különböző megjelenési módjainak, formáinak elemzésére, értelmezésére; legyen képes az írott vagy beszélt szöveg logikai építkezésében, nyelvi kifejtettségében és a kifejezésben előforduló hibákat észrevenni és javítani.